

Hamit TIRYAKI
İş Hukuku Uzmanı, Avukat

DAİMİ İŞÇİYE YAPILAN TEBLİGATIN GEÇERSİZLİĞİ

I. GİRİŞ

Tebliğ kelimesinin Türkçe anlamı ise, “*bildirme, haber verme ve bildiridir*”. Tebliğ kavramının çoğulu olan tebligat ise “*yazılı olarak yapılan açıklama ve bu açıklamanın yapıldığı kâğıt, ihbarname*” olarak tanımlanan “*bildirim*” anlamında kullanılmaktadır.

Hukuk sistemimizde tebligatların nasıl yapılacağına ilişkin usul ve esaslar 7201 sayılı Tebligat Kanununda ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Düzenlemede hem gerçek hem de tüzel kişilere yapılacak tebligatlar yer almaktadır. Tüzel kişilere yapılacak tebligatlarda düzenlemelerdeki usule birebir uyulması, mutlak bir zorunluluktur.

Tebliğatta temel ilke, Kanunun 10 uncu maddesinde belirtilmiştir: “*Tebliğat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır*”.

Tebliğat, bilgilendirme yanında, belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir¹.

II. ŞİRKETLERE YAPILACAK TEBLİGATIN ESASLARI

Şirketin Ticaret Sicili Gazetesindeki Adresinin Kullanılması Gereği

Dosya içeriğine göre davacı otel işyerinde çalışmaktadır. Davalı adresi olarak otelin bulunduğu adres dava dilekçesinde gösterilmiş ve dava dilekçesi bu adrese tebliğ edilmiştir. Ancak tebligat taşındığı gerekçesi ile bila tebliğ edilmiş, mahkemece adres araştırılması yapılmış ve belirtilen adrese yapılan tebligat da taşındığı gerekçesi bila tebliğ geri gelmiştir. Oysa bu tebliğin ticaret sicil kayıtlarına göre adresi olduğu açıktır. Mahkemece sonraki celse 23.05.2014 tarihli celsede davalıya aynı adreste 35. Maddeye göre tebligat yapılması kararı verilmiş ise de bu ara kararı gereği dava dilekçesi ile sonraki bilirkişi raporu ve ıslah dilekçesinin de tebliğ edildiğine dair dosyada belgelere rastlanmamıştır. O sebeple bu husus belirtilerek tekrar tebliğin yapılması gerekirken, yapılmaması ve davalının davadan, rapordan ve ıslaktan bilgi sahibi olması sağlanamamıştır. Bu sebeple davalının hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiştir².

Dosya içeriğine göre dava dilekçesinde davalının adresi: ...olarak gösterilmiştir. Dava dilekçesi ve duruşma günü yukarıda yazılı olan adrese tebliğe çıkartılmış ve "alıcı adresten adres bırakmadan taşınmıştır" açıklamasıyla merciine iade olmuştur. Mahkemece ... Müdürlüğüne

¹ Yrg. 10. HD'nin 22.03.2013 tarihli ve E. 2013/4151, K. 2013/5567 sayılı kararı.

² Yrg. 9. HD'nin 11.04.2017 tarihli ve E. 2017/4170, K. 2017/6330 sayılı kararı.

sorulmaksızın, ... Ticaret Odasından alınan firma sicil bilgilerine göre aynı adresine Tebligat Kanununun 35.maddesine göre tebligat yapılmış, gerekçeli karar da dahil tüm tebligatlar, yukarıdaki adrese Tebligat Kanununun 35. maddesine göre yapılmıştır. Dava 23/06/2014 tarihinde açılmıştır. Davalı vekilinin temyiz dilekçesi ekinde sunduğu belgelerden ve tüm dosya kapsamından, davalının dava dilekçesinde belirtilen işyerini, dava açılmadan önce .../... adresine taşıdığı ve bu adres değişikliğinin 11/06/2014 tarih ve 8588 Sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca davacının işe giriş ve çıkış bildirgelerinde de işyeri adresi... Köyü olarak görülmektedir. Bu nedenle, davanın başından beri yapılan tebligatlar usulsüz olup, bu kapsamda gerekçeli kararın tebliği de usulsüzdür³.

Tebligat Kanunu'nun 35/4. maddesi gereğince, tüzel kişi muhatabın bilinen adresine çıkarılan tebligatın bila tebliğ iade edilmesi halinde resmi kayıtlardaki adresi esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır. Somut olayda da tüzel kişi muhatabın bilinen adresine çıkarılan tebligat bila tebliğ iade edildiğine göre alacaklının muhatabın ticaret sicilindeki adresine TK'nun 35/4. maddesine göre tebligat çıkarılması talebi yasaya uygundur⁴.

Şirket Adına Tebligatların Şirket Yetkilisinin Adresine Yapılamayacağı

25.01.2012 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 20 nci maddesine göre, gerçek ve tüzel kişilere ait ticari işletmelerin işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, ticari işletmenin o işlemde yetkili ticari temsilcisine yapılan tebliğ geçerlidir.

Şirket yetkilisinin ev adresine şirket adına tebligat yapılamaz. Tebligatın şirketin ticaret sicil adresi araştırılarak ticaret sicil adresine tebligat kanunu hükümlerine göre usulüne uygun tebligat yapılması gerekmektedir.

Tebliğ İmkansızlığı ve Tebellüğden İmtina

Bazen şirketlere yapılan tebligatlar imkansız hale gelebilir ya da ilgili şahıs tebligat evrakını almak isteyebilir. Bu durum Tebligat Kanununun birinci paragrafında düzenlenmiştir. Maddeye göre: *Kendisine tebligat yapılacak kimse veya tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.*

Hakimin Doğrudan Kendiliğinden Denetimi

Tebligat Kanunu ve bu Kanunun uygulanması için çıkarılan Yönetmelik hükümleri tamamen şeklidir ve titizlikle uygulanması gerekir. Dolayısı ile bir davada yapılan tebligatların usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını hakim doğrudan, kendiliğinden denetlemelidir⁵.

Muhatabın Adreste Bulunmaması, Ölmesi Veya Adresinden Sürekli Olarak Ayrılması Halinde Tebliğ Memurunun, Araştırma Yapma Yükümlülüğü

Hükmi şahıslara ne şekilde tebligat yapılacağı 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 12 ve 13. maddelerinde belirlenmiştir. Tebligat adresinin borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi olması ve tevziat saatlerinde kapalı olması veya tebligatın alınmasından imtina edilmesi halinde

³ Yrg. 9. HD'nin 19.12.2016 tarihli ve E. 2016/29095, K. 2016/22402 sayılı kararı.

⁴ Yrg. 12. HD'nin 21.04.2014 tarihli ve E. 2014/9336, K. 2014/11727 sayılı kararı.

⁵ Yrg. 9. HD'nin 19.04.2017 tarihli ve E. 2016/10435, K. 2017/6911 sayılı kararı.

bu adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/1. ya da 35/4. maddelerine göre tebligatın yapılması gerekir. Adrese dayalı kayıt sistemi ise gerçek kişiler yönünden olup, tüzel kişiler hakkında 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesinin uygulanması mümkün değildir. Zira tüzel kişiler adına ve adı geçen ticaret sicilindeki adresine gönderilen tebligatın 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesine göre yapılmış olması halinde tebliğ memurunun Tebligat Yönetmeliği'nin 30 ve 31. maddelerindeki koşulları araştırmasına gerek yoktur. Zira, muhatabın adreste bulunmaması halinde, bunun nedeninin araştırılması ve tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilmesi gerçek kişiler yönünden zorunlu olup, hükmi şahısların sıfatı ve niteliği itibari ile böyle bir araştırmanın yapılmamış olması tebligatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmaz⁶.

Tebliğin Kime Yapıldığının Anlaşılması Gereği

Şirketlere tebligatın yapılabilmesi için, tebliğatların kime yapıldığının bilinmesi (çok kere okunmadığı için anlaşılmamaktadır), hem de muhatabın o yerde bulunup bulunmadığının saptanmış olması zorunludur.

Tebliğat Kanunu madde 16'da belirtilen şahıslara muhatap adına adli tebligatın yapılabilmesi için, muhatap o adreste olmakla beraber sadece tebligatın yapılacağı sırada orada bulunmaması gerekir, muhatabın tebliğ sırasında orada bulunmadığı saptanmadan tebligat yapılamaz. Aksi halde yapılacak tebliğ, usulsüz olur. Yine aynı kanununun 17. maddesine göre belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler o yerde bulunmadıkları takdirde tebliğ aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine yapılır. Bu şekilde yapılan tebligatın geçerli olabilmesi için muhatabın o yerde bulunmadığının tebliğ evrakına yazılması gerekir⁷.

Tebliğ Memurunca Araştırma Yapılıp Tutanağa Yazılması

Tüzel kişilerin tebliğ almaya yetkili memur veya müstahdemlerine tebliğ yapılabilmesi için tüzel kişilerin yetkili kişilerinin herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde iş yerinde bulunmaması ve tebliğ edilecek evrakı bizzat alamayacak bir halde olmaları gerektiğini yukarıda belirtmiştim. İşte bu hususun tebliğ memuru tarafından bizzat araştırılıp tebliğ tutanağına yazılması gerekir. Bu, tebliğin geçerli olabilmesi için bir zorunluluktur. Aksi takdirde yapılan tebliğ usulsüz olur: Somut olayda, gıyabi hükmün davalı şirket adına "Temsilci ..." isim ve imzasına tebliğ edildiği anlaşılmakta olup, tebligatın ...'nın mernis adresinde tebliğ edildiği, işyeri temsilcisinin işyerinde bulunup bulunmadığı, bu sebeple daimi işçiye tebligat yapılıyorsa, işçinin vazife itibariyle tüzel kişinin yetkilisinden sonra gelen kimse veya evrak müdürü gibi esasen bu kabil işlerle vazifelendirilmiş olup olmadığı, bu şahsın bulunmaması sebebiyle tebligatın anılan kişiye yapıldığı hususlarında da tebliğ mazbatasında herhangi bir açıklama bulunmadığı anlaşılmaktadır⁸.

Tebliğat Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca "Tüzel kişilere tebliğ, yetkili temsilcilerine, bunlar birden fazla ise yalnız birine yapılır". Temsile yetkili kişinin herhangi bir sebeple tebliğ yapıldığı sırada işyerinde bulunmadıkları veya bizzat alamayacak durumda oldukları takdirde, kendisinden sonra gelen bir kimse veya evrak müdürüne, bu durumda olanaklı değil ise, tüzel kişinin o yerdeki memur veya işçilerinden birine yapılmalıdır. Bu sıraya uyulması gerekir. Aksi takdirde usulsüz tebligat söz konusudur. Tüzel kişiliği olmayan, ancak 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesi anlamında işveren olan kamu kurum ve kuruluşları adına çıkarılan tebligatın kurumun yetkili temsilcisine tebliği gerekir⁹.

⁶ Yrg. 12. HD'nin 24.02.2015 tarihli ve E. 2014/28951, K. 2015/3720 sayılı kararı.

⁷ Yrg. 3. HD'nin 06.07.2017 tarihli ve E. 2016/17325, K. 2107/11262 sayılı kararı

⁸ Yrg. 10. HD'nin 24.04.2017 tarihli ve E. 2017/1719, K. 2017/3586 sayılı kararı.

⁹ Yrg. 9. HD'nin 19.04.2017 tarihli ve E. 2016/10435, K. 2017/6911 sayılı kararı.

Somut olay değerlendirildiğinde; davacı şirkete gönderilen kamulaştırma belgelerinin “daimi işçisi A. K.'e tebliğ edildi” demek suretiyle tebliğ edilmiştir. Ne var ki, bu tebligat parçasında başkaca herhangi bir açıklamaya yer verilmediği gibi, davacı şirketin yetkili temsilcisinin veya ondan sonraki yetkili kişinin adreste olup olmadığının araştırılıp araştırılmadığı ve nedenleri de şerh edilmemiştir. Davacı şirkete yapılan tebligatta tebliğ memurunun bu tebligatı şirketin yetkili temsilcisine; onun herhangi bir nedenle tebliği alacak durumda olmaması halinde de usulüne uygun şekilde yetkili kılınan kişiye; şayet bunlar yoksa veya tebligatı alamayacak durumda iseler bu durumu tebliğ evrakına şerh ederek o yerde hazır bulunan tebliğe yetkili memur ve müstahdemlerinden birine o da yoksa herhangi bir memur veya müstahdeme yapması; tebligat evrakında da sırasıyla tebliğe yetkili kişilerin durumunu ve onlara tebliğ edilememesi nedeniyle şerh etmesi gerekirken, hiçbir açıklamaya yer vermeden doğrudan davacının işçisine tebliğ etmiştir. Tebligat bu haliyle, açıklanan yasal düzenlemelere ve yargı kararlarına aykırı olup, usulsüzdür¹⁰.

Tüzel Kişi Yetkili Kişilerinin İşyerinde Bulunmaması

7201 sayılı Tebligat Kanununun hükmi şahıslara ve ticarethanelere tebligat başlıklı 12 nci maddesine göre, *hükmi şahıslara tebliğ, salahiyyətli mümessillerine, bunlar birden ziyade ise, yalnız birine yapılır. Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir.* 13 üncü maddesine göre ise, *hükmi şahıslar namına kendilerine tebliğ yapılacak kimseler her hangi bir sebeple mütat iş saatlerinde iş yerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde oldukları takdirde tebliğ, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.*

Yargıtay yerleşik bir içtihadı dönüşmüş kararlarında, başkalarına tebliğin yapılabilmesi için, tüzel kişi yetkililerinin işyerinde bulunmamasını şart olarak aramaktadır.

Tüzel kişilerin tebliğ almaya yetkili memur veya müstahdemlerine tebliğ yapılabilmesi için tüzel kişilerin salahiyyətli kişilerinin herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde işyerinde bulunmamaları veya tebliğ edilecek evrakı bizzat alamayacak bir halde olmaları gerekmektedir. Bu hususun tebliğ memuru tarafından bizzat araştırılıp tebliğ tutanağına yazılması gerekir. Bu, tebliğin geçerli olabilmesi için zorunlu bir katedir. Aksi takdirde yapılan tebliğ usulsüz olur¹¹.

Bu husus Tebligat Yönetmeliğinin 21 nci maddesinde de düzenlenmiştir: “*Tüzel kişiler adına tebligatı almaya yetkili kişiler, herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde işyerinde bulunmamaları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde olmaları durumunda tebliğ, tüzel kişinin o yerdeki sürekli çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.*”

(2) *Ancak, kendisine tebliğ yapılacak memur veya müstahdem, tüzel kişinin o yerdeki teşkilatı veya personeli içinde görev itibarıyla tebligatın muhatabı olan tüzel kişinin temsilcisinden sonra gelen bir kimse veya evrak müdürü gibi esasen bu tür işlerle görevlendirilmiş bir kişi olması gereklidir.*

(3) *Bu kişilerin de bulunmaması halinde, bu husus tebliğ mazbatasında belirtilir ve tebliğ, o yerdeki diğer bir memur veya müstahdeme yapılır.”*

Daimi İşçiye Tebliğ

Tebligat belgesinde, tebliğin doğrudan daimi işçiye yapıldığı bilgisinden başka bir açıklama yoksa, usulsüz bir tebliğden söz edebiliriz: Somut olayda, davalı ... Kurumsal Yapı İnşaat Gıda San Ve Tic. Ltd.Şti.ne gerekçeli karar, şirketin ticaret sicil adresinde tebliğ edilmiş ise de, yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen düzenlemeler nazara alınmadan muhatap şirkette daimi

¹⁰ Yrg. HGK'nun 05.11.2014 tarihli ve E. 2013/5-1093, K. 2014/847 sayılı kararı.

¹¹ Yrg. 10. HD'nin 19.06.2017 tarihli ve E. 2015/552, K. 2017/5160 sayılı kararı.

işçi olduğu belirtilen işçinin imzasına tebliğ edildiği, bu halde davalıya yapılan gerekçeli karar tebliğinin usulüne uygun olmadığı anlaşılmaktadır¹².

Davacı şirkete yapılan tebligatta tebliğ memuru bu tebligatı şirketin yetkili temsilcisine; onun herhangi bir nedenle tebliği alacak durumda olmaması halinde de usulüne uygun şekilde yetkili kılınan kişiye; şayet bunlar yoksa veya tebligatı alamayacak durumda iseler bu durumu tebliğ evrakına şerh ederek o yerde hazır bulunan tebliğe yetkili memur ve müstahdemlerinden birine o da yoksa herhangi bir memur veya müstahdeme yapması; tebligat evrakında da sırasıyla tebliğe yetkili kişilerin durumunu ve onlara tebliğ edilememe nedenini şerh etmesi gerekirken, hiçbir açıklamaya yer vermeden doğrudan davacının işçisine tebliğ etmiştir. Tebligat bu haliyle, açıklanan yasal düzenlemelere ve yargı kararlarına aykırı olup, usulsüzdür¹³.

III. SONUÇ

Şirketlere tebliğ yapılabilmesi için öncelik yetkili temsilcidedir. Yetkili temsilci işyerinde yoksa ya da tebligatı bizzat alabilecek durumda değilse tebligat kendisine yapılamayacaktır.

İkinci aşamada tebligat yetkili temsilciden sonra gelen ve esasen bu işle görevlendirilmiş olan memur veya müstahdeme yapılacaktır. Eğer bu kişi de tebliğ anında hazır değilse, işyerindeki daimi işçiye tebligat yapılacaktır. Bu aşamaların tebliğ memuru tarafından bizzat araştırılıp tebliğ tutanağına yazılması gerekir. Bu, tebliğin geçerli olabilmesi için zorunlu bir kuraldır. Aksi takdirde yapılan tebliğ usulsüz olur.

¹² Yrg. 22. HD'nin 10.10.2017 tarihli ve E. 2017/8639, K. 2017/21309 sayılı kararı.

¹³ Yrg. HGK'nun 08.04.1993 tarihli ve E. 2013/2416, K. 2014/158 sayılı kararı.